

РЕШЕНИЕ

**на Постоянната комисия по природни науки, математика и информатика
за резултатите от извършеното оценяване по процедура за програмна акредитация
на докторска програма „Литология” в професионално направление 4.4 Науки за
Земята, от област на висше образование 4. Природни науки, математика и
информатика
в Геолого-географски факултет
на Софийски университет „Св. Климент Охридски“,**

1. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА:

Процедурата е открита от Постоянната комисия по природни науки, математика и информатика на 27.11.2017г. (Протокол №19) по искане на висшето училище (вх.№702/02.11.2017г.).

На заседание, проведено на 01.10.2018г. (Протокол №18), на основание чл. 88а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на Комисията приеха доклада на експертната група: проф. д-р Иван Марков, проф. д-р Марияна Николова, докторант Биляна Григорова-Пешева, утвърдена с решение на Акредитационния съвет на НАОА от 31.05.2018г.. (Протокол №10).

Експертната група извърши проверка на оценяваната институция в периода от 02.07.2018г. до 04.07.2018г.

2. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКИ ПРОГРАМИ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ /ESG/ - ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО /ТАБЛИЦА 5/¹:

Въз основа на изводите в доклада на експертната група Постоянната комисия направи следните констатации и оценки за изпълнението на критериалната система:

Констатации за изпълнение на критерий 1.1. в съответствие със стандарт 1 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация имат публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване качеството на обучението по докторската програма“:

Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (СУ) е изградил и осъществява образцова политика по осигуряване на качеството на

¹ Оценяването се извършва съгласно приетите от Акредитационния съвет Методика за оценяване по критериалната система на НАОА и Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти.

институционално ниво. В рамките на Гелого-географския факултет (ГГФ) и професионалното направление, система за управление на качеството следва заложеното в нормативните документи и правилници на СУ, уреждащи дейността, свързана с процеса на обучение и научноизследователската дейност, но не са налице данни за проведени одити за оценка на качеството на обучение по конкретната докторска програма и за активно включване на докторантите в дейностите по осигуряване на качеството. Системата за контрол по спазване на етиката в академичните отношения дава положителни резултати. През периода не е имало прояви на дискриминация, изпитни измами и регистрирано плагиатство сред обучавани докторанти по специалността, въпреки че няма действаща автоматизирана система за антиплагиатство. Необходимо е ръководството да предприеме необходимите стъпки за въвеждане на система „антиплагиат“, с която да се отговори на съвременните изисквания на научната общност относно качеството на дисертационните трудове.

Констатации за изпълнение на критерий 2.1. в съответствие със стандарт 2 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация изгражда и прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на докторските програми при съдействието на високо квалифицирани учени, представители на промишлеността и други заинтересовани страни“:

Учебната документация за докторската програма по „Литология“ е подготвена съобразно изискванията на нормативната база и вътрешните на университетско ниво Правилници и инструкции. Документацията се съхранява надлежно. Темите на докторантурите са в съответствие с актуалните научни проблеми и обществените потребности за този академичен профил. Налице са стандарти за разработването, одобрението и прилагането на учебната документация, която периодично се анализира и обновява, въпреки че по конкретната програма това не се прави ежегодно. Докторантите се обучават по индивидуален план. Докторантите имат досиета в които се съдържат всички материали и документи, свързани с тяхното зачисляване, подготовка, атестиране и разработване на дисертационния труд. Контролът по изпълнението на учебните планове на докторантите се осъществява от научния ръководител, от катедрения и факултетния съвет на обучаващото звено. Необходимо е ръководството да продължи своята инициатива за въвеждане на електронни досиета на настоящите и вече завършилите докторанти. Необходимо е ежегодно да се провеждат консултации и проучвания с потребителите на кадри и докторанти, като се отчита тяхното мнение и интерес относно придобитите умения по време на обучението и актуалността на учебния план.

Констатации за изпълнение на критерий 3.1. в съответствие със стандарт 3 от ESG - част 1 /1-10/: „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на докторантите в процеса на обучението и провеждането научни

изследвания, както и подготовката на дисертационния труд“:

Важно значение в подготовката на докторантите по програмата в основното звено има съвместната дейност с други катедри на ГГФ и МГИ, както и разработването на съвместни научноизследователски проекти с други извънуниверситетски структури и звена. Отчетите на докторантите са форма на контрол и проверка. Обучението на докторантите по докторска програма Литология отговаря на съвременните изисквания за обучение в ОНС „доктор“. Индивидуалният учебен план е подробно разписан, като докторантите участват активно в неговото съставяне. Отчетите на докторантите се приемат на катедрен и факултетен съвет, но няма редовна практика за провеждане на докторантски семинари. Вместо тях е предвидено участието им в докторантска сесия на ежегодната конференция на БГД, където техните резултати могат да бъдат обсъдени от колегията. Има регламентирани правила и организация за разглеждане на жалби от докторанти, но няма регистрирани такива.

Констатации за изпълнение на критерий 4.1. в съответствие със стандарт 4 от ESG - част 1 /1-10/: „Изградени са структури и са разработени вътрешнонормативни документи (правилници, разпоредби, инструкции) за функционирането на системата – от приема на докторантите включително до и след тяхната професионална реализация”

При обучението в ОНС „доктор“ по Литология се прилагат в пълна степен нормативно регламентирани задължения във връзка със ЗВО и ЗРАСРБ, Правилника за образователни дейности в СУ, изпълняват се препоръките за европейските стандарти и се прилагат добрите международни практики при осъществяване на обучение по докторската програма. Пълната информация за кандидатстване, прием, обучение, отчисляване, предзащита и защита на научния труд е публично достъпна на сайта на СУ „Св. Кл. Охридски“ в частта за докторантурите. Мобилността на докторантите се осъществява чрез участие в конференции, кратки изследователски визити и командировки или по-дълъг престой и обучение в чужбина. Възможност за това дават само някои финансирани научни проекти (например тези, финансирани от ФНИ при СУ). В СУ е осигурена отлична възможност за мобилност на докторантите, най-вече по програмата Еразъм+. През изминалия акредитационен период докторанти по Литология не са осъществявали мобилност по програма Еразъм. За периода 2012-2017 г. към докторската програма по Литология са се обучавали 2 докторанти, от които 1 : защитил през 2012 г. и 1 зачислен през 2014 г. на самостоятелна подготовка (понастоящем в отпуск по майчинство). Защитилият докторант работи вече като асистент по Литология в катедра „Минералогия, петрология и полезни изкопаеми“. Необходимо е да се разработят механизми за привличане на по-голям брой докторанти.

Констатации за изпълнение на критерий 5.1. в съответствие със стандарт 1 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация има разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав за подготовка на докторанти, която е част от стратегията за развитие на институцията“:

В катедра „Минералогия, петрология и полезни изкопаеми“ от щатния персонал, с квалификация в областта на докторската програма е 1 хабилитиран преподавател и 1 е с компетенции в областта на докторската програма. Двамата преподаватели по Литология имат общо 20 статии, 24 участия с доклади на национални и международни конференции. Те са участвали в 9 изследователски проекти, но по-голямата част от тях са към ФНИ при СУ. Академичният състав на основен трудов договор осигурява добра академична среда за научни изследвания, но привличането на още преподаватели с необходимите компетенции би осигурило по-пълна удовлетвореност на докторантите.

Констатации за изпълнение на критерий 6.1. в съответствие със стандарт 6 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация развива материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научно-изследователската, художествено-творческата и спортна дейности“:

ГГФ предоставя на докторантите достъп до широк спектър от информационни ресурси и до цялата научна инфраструктура. Катедра „Геология и проучване на полезни изкопаеми“ разполага с необходимата научна инфраструктура за създаване на благоприятни условия за успешна изследователска работа на докторантите, в т.ч. информационни системи, научнибирки, музей, библиотечни места и др. и по-конкретно „Лаборатория за подготовка на пробите за анализ“ с възможност за разтрошаване, смилане и електромагнитна сепарация на различни фракции, „Лаборатория за изготвяне на микроскопски препарати“, автоматична машина за изработка на дюншлифи и аншлифи. Освен това е налице хранилище за скални образци, което е достатъчно за съхраняване на събраните от докторантите проби. Катедрата разполага със софтуерно осигуряване за съвременно обучение и практическа работа на докторантите при обработката и интерпретацията на различни видове геоложка информация, дистанционни спътникови и аерофото изображения, както и разработването и използването на Географските информационни системи в геоложката практика. Въпреки наличието на научна инфраструктура е необходимо тя да бъде модернизирвана и допълнена, за да отговаря на потребностите на докторантите. Необходимо е да бъде обновена докторантската стая, която е в незадоволително състояние. Необходимо е ръководството да помисли върху възможността за подобряване на работните условия в научния музей, където температурите не са съобразени с необходимото време, което докторантите прекарват на територията на музея (подобряване на вентилационната система; изграждане на климатична инсталация и др.).

Към ФНИ при СУ съществуват както тематични сесии така и сесии за подпомагане на докторанти. Въпреки това, според докторантите, финансирането на учебно-преподавателската и научноизследователската дейности на докторантите не е напълно осигурено, в това число: за анализи (вкл. автоматизирани), проучвания, заплащане на часовете за преподавателска

дейност над определения минимум и др. и е необходимо да се търсят допълнителни източници за неговото подобряване.

Докторантите от докторската програма имат участия в научни конференции, предимно на национално ниво. Няма публикации на докторанти в списания с импакт фактор и в друга научна периодика. Препоръчително е докторантите да публикуват в списания с импакт фактор и по-активно да участват в международни форуми.

Констатации за изпълнение на критерий 7.1. в съответствие със стандарт 7 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация имат изградена организация за управление на информацията, свързана с обучението и реализацията на докторантите“:

Разработената от СУ система за управление на качеството е основа за поддържане на високо качество на процеса на обучение и административно обслужване чрез вътрешни одити във всички факултети на СУ от специално обучени вътрешни одитори и по утвърден график. В Ректората и в сградите на факултетите от 2016 г. са поставени анкетни кутии за писмени мнения, предложения и отзиви за качеството на административното обслужване и обучението в СУ. Но резултатите, свързани с управлението на качеството на обучението по докторската програма не са огласени публично (напр. в сайта на СУ), няма и данни за проведени анкетни проучвания с докторантите, с цел запознаване с мнението им относно качеството на докторантската програма и актуалността на учебния план. Налице е системност по отношение годишните и тримесечните отчети на докторантите.

Констатации за изпълнение на критерий 8.1. в съответствие със стандарт 8 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация публикува информация за: приети документи и учебна документация на докторската програма; решения и резултати от одити, свързани с качеството на обучение на докторантите и на академичния състав; проведени университетски форуми с участието на докторанти“:

Достъпът до информацията за дейностите на СУ, публикувана на официалните му уеб страници, е организиран на две нива. Първото ниво обхваща публичната информация за дейностите на СУ, а второто ниво обхваща служебна информация, която е от значение най-вече за текущата дейност на академичната общност на СУ – студенти, преподаватели и служители. Всеки факултет самостоятелно определя как да организира предоставянето на информацията за учебната си документация. Значителна част от научните постижения в областта на докторската програма се представят в сборници от научни конференции на БГД. Дейностите, свързани с профила на докторската програма, се описват в годишните отчети за дейността на катедрата за съответните години. Информацията за докторските програми се публикува на официалната страница на СУ, в рубрика „Образование“. Информация за възможностите за обмен на студенти и докторанти се предоставя на няколко нива – чрез публикуването и на официалната интернет страница на СУ. Цялата

процедура по конкурсите за подбор на студенти и преподаватели по тази програма е прозрачна и се публикува на специалната интернет страница. Общото впечатление е, че по-голямата част от информацията, която е от интерес за всички заинтересовани страни и обществеността е достъпна от сайта на университета, но липсва добра логическа структура с подходящи достъп и връзки между страниците за нуждите на отделните типове потребители. Към настоящия момент ГГФ има 25 договора за мобилност на студенти и докторанти по Еразъм+ за периода 2014 – 2021 г. Тези възможности не са използвани към момента от обучаваните по докторската програма „Литология“.

Констатации за изпълнение на критерий 9.1. в съответствие със стандарт 9 от ESG - част 1 /1-10/: „Регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на докторските програми, съобразно еволюцията на научните знания, изследвания и технологии“:

В системата за управление на качеството в СУ е заложено върху образователните програми на Университета да се осъществява текущ мониторинг, насочен към анализ на развитието на съвременната наука и технологии и необходимостта от съответно актуализиране на учебното съдържание; съпоставяне с добри практики на водещи европейски и световни академични институции; проучване на мнението и препоръките на заинтересовани лица – работодатели, студенти, преподаватели и др., а образователните програми на СУ да са предмет на постоянен вътрешен и външен мониторинг. Целта е резултатите от този мониторинг да се използват за периодично актуализиране на учебните планове и програми. Въпреки, че на ниво катедрен съвет са разписани процедури и практики при планирането и изпълнението на дейностите по повишаване на ефективността на докторските програми и съществуват практики за осъвременяването на докторската програма „Литология“, то е препоръчително активизиране в тази посока. Например, добре е да се отчете мнението на част от докторантите, че е необходимо конспектът за кандидатстване по докторантурата да бъде актуализиран.

Констатации за изпълнение на критерий 10.1. в съответствие със стандарт 10 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация осъществяват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на докторските програми“:

Основният за СУ външен оценяващ орган е Националната агенция по оценяване и акредитация. Докторската програма „Литология“ е получила своята последна акредитация през 2012 година за срок от 6 години. Външното осигуряване на качеството е свързано с прилагането на цялостна система за управление на качеството в СУ. Съществена част от нея представляват извършваните одити и изготвените по тях доклади. Контролът по качеството на учебните програми е строго определен и подробно описан в Правилника за образователните дейности и в Наръчника по качеството на СУ.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване, проведено на **15.10.2018г. (Протокол №19)**, на основание чл.88а, ал.5, т.1 от ЗВО и чл. 38, ал.2 от ПДНАОА, членовете на Постоянната комисия гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на докторски програми по десетобалната система, в съответствие с чл. 79 (1) на Закона за висшето образование.

След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА “Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти”, Постоянната комисия по природни науки, математика и информатика взе следното **РЕШЕНИЕ**:

1. Дава програмна акредитация на докторска програма „Литология”, в професионално направление 4.4. Науки за Земята, от област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, на Геолого-географски факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, на основание обща оценка: 9,00 (девет цяло).

2. Срокт на валидност на акредитацията е ШЕСТ години, в съответствие с чл.79, ал.4 от ЗВО.

Постоянната комисия по природни науки, математика и информатика формулира следните **препоръки**:

1. Да се положат усилия за привличане на кандидати за обучение в докторската програма, както и за осигуряване на допълнителни преподаватели с квалификация в областта.

Срок: постоянен

2. Да се подобри практическото прилагане на система за управление на качеството и огласяване на съответните резултати като се акцентира върху активното включване на докторантите, осигуряване актуалността на конспекта за кандидатстване по докторантурата и периодичното обновяване на учебния план.

Срок: постоянен

3. Да се модернизира и обнови материално-техническата база на докторантската стая.

Срок: постоянен

4. Да се осигурят допълнителни източници за подобряване финансирането на учебно-преподавателската и научноизследователската дейности на докторантите, в това число: за анализи (вкл. автоматизирани) и проучвания.

Срок: постоянен

5. Да се повиши публикационната активност на докторантите в реферирани и индексирани научни издания и участието им в програми за

мобилност.

Срок: постоянен

Общата словесна оценка в съответствие с получената числова е: пълно съответствие

**Председател на ПКПНМИ:
(проф. Мария Шишиньова)**